

Aan de leden van het Kabinet,
fractiewoordvoerders en coronawoordvoerders van de Tweede Kamer

Woerden, 4 december 2020

Onderwerp : **Geef de horeca toekomstperspectief**
Onze ref. : UC20094/RW/DB/HK/FBO-Iris
Contact : 0348 48 94 23 / j.kant@khn.nl

Geachte leden van het Kabinet, fractiewoordvoerders en coronawoordvoerders van de Tweede Kamer,

#Black Monday; final sale horeca vanaf 7 december 2020

Op 3 december heeft KHN de landelijke campagne bekend gemaakt die we vanaf maandag 7 december gaan uitrollen. De nood in de sector is zo hoog gestegen dat vanaf 7 december onder de slogan *#Black Monday; final sale horeca* horecaondernemers in heel Nederland duidelijk gaan maken dat zij door de coronacrisis met de rug tegen de muur staan en zonder passende extra steun straks gedwongen zullen zijn om hun bedrijf in de verkoop te doen. Bijgaand in bijlage 1 het campagnebeeld.

Als Koninklijke Horeca Nederland richten we ons in deze open brief tot u allen, leden van het Kabinet en van de Tweede kamer, met de dringende oproep om in actie te komen om de uitverkoop van de horeca te voorkomen en de horeca in Nederland te redden.

De feiten zijn als volgt:

- Door twee lockdowns zijn alle eet- en drinkgelegenheden in Nederland aan het einde van 2020 5 maanden lang gedwongen gesloten geweest. Van 15 maart tot 1 juni en van 14 oktober tot (vooral) 1 januari. Hotels mogen open zijn, maar het internationale en zakelijke verkeer ligt volkomen plat. Bezettingsgraden liggen daar rond de 10-20%. Clubs & nightlifebedrijven zijn sinds 15 maart *volledig* gesloten. En door de 1,5metermaatregelen was ondernemen in de horeca tussen 1 juni en 14 oktober voor de meeste bedrijven exploiteren “met de rem er op”;
- We gaan er op grond van wat we nu weten niet meer van uit dat we in december echt open kunnen. En dat, als het wel kan, de voorwaarden waarschijnlijk zodanig streng zijn, dat het niet de moeite loont;
- Uit een recente KHN-enquête blijkt dat horecaondernemers gemiddeld verwachten op 50% omzet uit te komen ten opzichte van 2019;
- Daar waar de sector in 2018 nog een resultaat kende van 3,3 miljard op 23 miljard omzet, stevenen we in 2020 af op min 0,7 miljard resultaat op zo’n 14 miljard omzet. Dat bedrijfsresultaat is inclusief de NOW, TVL en TOZO-tegemoetkomingen;

www.khn.nl

Koninklijke Horeca Nederland
Postbus 566
3440 AN Woerden
Pelmolenlaan 10
3447 GW Woerden

T 0348 489 489
F 0348 489 400
info@khn.nl

- De sector heeft dus zelf inmiddels 3,5 miljard aan reserves en privé-vermogen in de bedrijven gestopt;
- Het vet is inmiddels van de botten, veel ondernemers geven aan het niet lang meer vol te kunnen houden, met alle gevolgen van dien voor hun bedrijven en hun medewerkers;
- De steunmaatregelen helpen, maar onvoldoende. De NOW dekt maximaal 80% van de loonsom sv bij volledig omzetverlies, de TVL-regeling maximaal 50% van de norm vaste lasten met een maximum. Voor starters, ondernemers die voor 1 maart 2020 geen omzet hebben gehad, is er helemaal niets.

In bijlage 2 bij deze brief een cijfermatige onderbouwing, op basis van CBS-cijfers maar ook op basis van de laatste enquête die KHN onder de leden heeft gehouden.

U heeft de sleutel in handen om de horeca een toekomstperspectief te geven

De horeca heeft twee dingen nodig:

1. Geef concreet perspectief op opening en benoem helder de voorwaarden waaronder dit mogelijk is. Noem een concrete datum;
2. Kom met gerichte aanvullende steun.

We lichten dat hieronder kort toe:

Ad 1. Geef concreet perspectief op opening en benoem helder de voorwaarden. Noem een concrete datum.

Ondernemers moeten weten waar ze aan toe zijn, zodat ze daar concreet naar toe kunnen werken.

De volksgezondheid staat ook voor de horecasector op 1. Tegelijkertijd zijn we ervan overtuigd dat er meer op een verantwoorde manier kan dan nu is toegestaan. We hebben daar ook concrete ideeën voor: Het al bestaande horeca-protocol vullen we aan met extra maatregelen. Bijvoorbeeld het aanwijzen van een corona-coördinator die verantwoordelijk is voor de naleving van de coronaregels in het bedrijf. Zie de bijlage 3 voor onze voorstellen.

Met deze aanvullende maatregelen moeten eet- en drinkgelegenheden op een verantwoorde manier open kunnen gaan om vervolgens langzaam maar zeker verder af te schalen in maatregelen - natuurlijk als de omstandigheden dat toelaten - naar normaal.

Belangrijk is dat een concrete datum wordt genoemd. KHN heeft liever een datum in januari dan een zeer beperkte opening vlak voor kerst onder zeer strikte voorwaarden die voor bijna geen ondernemer rendabel zijn.

Het zou bovendien het draagvlak van de coronamaatregelen in de horeca ten goede komen als Minister de Jonge hiervoor een wetenschappelijke onderbouwing zou geven.

Ad 2. Kom met gerichte aanvullende steun

De hierboven beschreven feiten en de daarbij behorende cijfermatige onderbouwing maken duidelijk dat de huidige steunpakketten onvoldoende zijn. En als de aanvankelijke plannen voor het derde steunpakket door gaan, verslechteren die pakketten per 1 januari 2021 verder.

Die versoering van de pakketten moet worden terug gedraaid, daarnaast is het voor zwaar getroffen sectoren zoals de horeca noodzakelijk dat er aanvullende financiële steun komt. Niet pas in Q1 van 2021 maar ook al in Q4 2020 en dus in het lopende steunpakket.

Wat is naast perspectief op opening nodig om te voorkomen dat een groot aantal horecaondernemers failliet gaat en daardoor nog veel werknemers hun baan zullen verliezen:

- NOW niet afbouwen maar ophogen naar 90%
- TVL
  - KMO-begrenzing weglaten (leg norm vast per vestiging/zelfstandige entiteit want subsidiebedrag is gemaximeerd)
  - niet afbouwen
  - uitbreiden naar hoger percentage vergoeding (100% over kwartaal met sluiting)
  - uitbreiden met opstartvergoeding volgend jaar
- Time out arrangementen, zodat alle partijen -bij tijdelijke regeling afgedwongen- pijn nemen in niet laten oplopen van schulden. Dat betekent én kwijtschelden van schulden en tijdelijk ingrijpen op vaste lasten zoals huur, financiering, belasting, etc.
- TOZO voortzetten
- Starters 2020 meenemen in steun
- Geen hoge premie ww (Wab) en geen urengaranties oproepovereenkomsten
- Deeltijdontslag en deeltijd ww (voor als het straks weer kan)
- Vergoeden transitievergoedingen door UWV rechtstreeks aan de werknemer

Als u de horeca de reikende hand biedt dan kunt u er op rekenen dat de horeca, op een verantwoorde manier en op afstand, weer de plaats wordt waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en samen kunnen zijn. Volgens ons is dat waar we allemaal naar snakken.

Met vriendelijke groet,
Koninklijke Horeca Nederland

Robèr Willemsen
Voorzitter

Dirk S. Beljaarts
Algemeen directeur

Bijlagen: 3

BIJLAGE 1

TE KANS LAATSTE KANS LA
OP=OP OP=OP OP=OP
OPHEFFINGSUITVERKOOP
FINAL WEEK FINAL WEEK FIN

Horeca:
**MEER STEUN
SNEL OPEN**

Onze reserves zijn op. Onze mensen op straat.
Ons perspectief is weg. Onze toekomst vervlogen.
Onze laatste kans. Het is nu of nooit.
Overheid, steun ons!

#BLACKMONDAY

Steun jij ons ook? Ga naar www.khn.nl/blackmonday

BIJLAGE 2

Aan : Kabinet en Coronawoordvoerders Tweede Kamer
Van : Koninklijke Horeca Nederland
Betreft : **Horeca financieel in 2020, wat moet volgens KHN gebeuren?**
Datum : 4 december 2020
Bijlage :
1. Macro-economische cijfers horeca 2018 versus 2020
2. Zelfstandigen; inkomen, vermogen, bedrijfstak (CBS)
3. Tabellen uit KHN leden-enquête 28/10 tm 8/11

Doel van deze bijlage

Het doel van deze bijlage van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) is:

- op basis van cijfers, cijfers van het CBS én de resultaten van de enquête die KHN in de periode 28/10 tm 8/11 onder haar leden heeft gehouden, inzicht te verschaffen in hoe de horeca in Nederland er naar alle verwachting eind 2020 voor staat;
- puntsgewijs te benoemen wat volgens KHN nodig is om te voorkomen dat er veel bedrijven alsnog failliet gaan in 2021 en diensgevolge veel werknemers in de horeca hun baan verliezen

Verwachtingen 2020 slecht; na Now en Tvl toch negatief resultaat 0,7 miljard terwijl 2018 nog een plus kende van 3,3 miljard

Het vergelijkingsjaar 2018

In 2018, op basis van CBS-cijfers,

- kende de 'traditionele' horeca (cafés, restaurant, fastservice, hotels) 42980 vestigingen
- bedroeg de omzet 22,5 miljard
- was het bedrijfsresultaat 3,3 miljard
- moest uit dat resultaat een minimum ondernemersloon van 1,6 miljard komen voor zelfstandigen. Er waren in de sector in 2018 34380 zelfstandig ondernemers (x elk 50 duizend is 1,6 miljard).

In **bijlage A**, tweede kolom, is een uitgebreidere financiële uitwerking van bovenstaande cijfers terug te vinden. De zelfstandigen hadden een mediaan vermogen van 137 duizend euro waarvan 30 duizend als mediaan bedrijfsvermogen. (**bijlage B**, CBS-cijfers)

Verwachtingen voor 2020; 50% minder omzet

In de periode 28/10 tm 8/11 heeft KHN een vijfde corona-enquête gehouden onder haar leden. KHN heeft ruim 18.000 leden, de enquête is ingevuld door 3781 leden.

In die enquête is de leden van KHN onder andere gevraagd naar:

- Mede op basis van de tot en met oktober gerealiseerde omzet ten opzichte van 2019 (wetende dat de tweede gedeeltelijke lockdown op 14/10 was ingegaan en in ieder geval tot december zou gaan duren) een schatting te geven van de verwachte omzet 2020 versus die van 2019
- Hoe lang de leden denken financieel te kunnen overbruggen
- Hoeveel privé-geld is geïnvesteerd
- Het aantal medewerkers

De koppeling van de bedrijfsomvang (aantal medewerkers) en investering van privé-geld leidt tot inzichten over het gemiddeld geïnvesteerd privévermogen naar bedrijfsomvang. De tabellen waarin de antwoorden op die vragen zijn verwerkt, zijn terug te vinden in **bijlage C**.

Uit de KHN enquête blijkt dat de omzet 2020, ten opzichte van 2019, gemiddeld zal teruggevallen naar (afgerond) 50%. Niet onlogisch als wordt bedacht dat door de eerste lockdown alle eet- en drinkgelegenheden (in ieder geval alle restaurants, cafés en daghoreca-zaken) verplicht gesloten waren en alleen afhalen en bezorgen mogelijk was. Hetzelfde geldt voor de tweede lockdown die 14/10 is begonnen en hoogstwaarschijnlijk ook minimaal 2,5 maand zal duren. De tussenliggende 4,5 maand waren maanden met 1,5-meter beperkingen en in veel gevallen minder rendabel dan normaal. Hotels mochten open zijn, maar hadden te maken met het volledig wegvallen van buitenlandse gasten en het zakelijke verkeer. Deels kon dat in de toeristische gebieden worden gecompenseerd door meer binnenlandse gasten maar uit de enquête blijkt dat ook de hotellerie zwaar wordt geraakt. Clubs en nightlife-bedrijven zijn sinds 15 maart gesloten en nog geen dag open geweest.

Steunmaatregelen welkom maar niet voldoende

Doordat loonkosten en vaste lasten doorlopen is er ondanks Now en Tvl een flink 'eigen risico' en resulteert het geheel in een negatief resultaat voor 2020 van zo'n 0,7 mld. Daaruit kan geen ondernemersloon worden verkregen. Daar is het bedrijfsvermogen geheel op aangesproken en privé bijgestort. Dus geen investeringsruimte en geen marge voor het 'inlopen' van schulden. Er zijn zelfs 17.500 Tozo toekenningen aan horecaondernemers.

De post personele kosten 2018 van 6,2 miljard bestaat uit 5,2 miljard lonen plus sociale lasten en 1 miljard overige kosten (administratie, arbo verzekeringen e.d.). De Now vergoedt nu naar rato van omzetverlies alleen op de 5,2 en daar zijn reserveringen van vakantierechten niet volledig in meegenomen. Het eigen risico voor horecawerkgevers bedraagt 20 tot 30%, naar de actuele -lagere- loonsom. De 1 miljard overige kosten loopt daarbij gewoon door.

Dit alles blijkt uit **bijlage A, kolommen 4 tm 8**, waar we op basis van 50% omzet en rekening houdend met tegemoetkomingen aan NOW, TVL, TOZO en TOGS, hebben berekend hoe 2020 voor de horeca financieel zal uitpakken.

Met andere woorden, de steunpakketten totnutoe zijn meer dan welkom en absoluut noodzakelijk maar helaas niet voldoende. Ondernemers teren in op reserves en/of privé-vermogen. Het vet is van de botten.

Naarmate de crisis, en lockdowns, langer duren gaat onvermijdelijk het moment komen dat steeds meer ondernemers voor de keuze komen te staan of ze moeten stoppen. Dat wordt bespoedigd doordat banken niet meer zo scheutig zijn in het opschorten/uitstellen van financiële verplichtingen. En ook uitgestelde belastingafdrachten moeten vanaf 1 juli 2021 terug betaald gaan worden.

Door de lagere omzetverwachting voor ook volgend jaar en de slechte vooruitzichten voor het internationale verkeer is de waarde van de ondernemingen lager. Daarom is de toegang tot private leningen en liquiditeit minder. Het verdienvermogen is immers gering. Het risico is groot op 'goedkoop' overnemen en scheve concurrentieverhoudingen. Gevestigde bedrijven die het net aan wel redden, zijn met hun zware lasten en schulden in het nadeel ten opzichte van overnemende partijen. Ook dat rechtvaardigt extra ondersteuning.

Wat moet volgens KHN gebeuren?

Wat is volgens KHN nodig om te voorkomen dat in Q1 van 2021 een groot aantal horecaondernemers failliet gaat en daardoor veel werknemers hun baan zullen verliezen?

- Now niet afbouwen maar ophogen naar 90%
- TVL
  - KMO-begrenzing weglaten (leg norm vast per vestiging/zelfstandige entiteit want subsidiebedrag is gemaximeerd)
  - niet afbouwen
  - uitbreiden naar hoger percentage vergoeding (100% over kwartaal met sluiting)
  - uitbreiden met opstartvergoeding volgend jaar
- Time out arrangementen, zodat alle partijen -bij tijdelijke regeling afgedwongen- pijn nemen in niet laten oplopen van schulden. Dat betekent én kwijtschelden van schulden en tijdelijk ingrijpen op vaste lasten zoals huur, financiering, belasting, etc.
- Tozo voortzetten
- Starters 2020 meenemen in steun
- Geen hoge premie ww (Wab) en geen urengaranties oproepovereenkomsten
- Deeltijdontslag en deeltijd ww (voor als het straks weer kan)
- Vergoeden transitievergoedingen door UWV rechtstreeks aan de werknemer

BIJLAGE A Macro-economische cijfers horeca 2018 versus 2020

aantal horeca traditioneel	normaal		crisis	nieuw horeca	overheid		
42980	over heel jaar		over heel jaar	over heel jaar * 1 miljoen €			
hieronder aantal zelfstandigen die uit resultaat ondernemersloon verkrijgen			effecten + seizoen + effect slow 1 maand to lock down van 2 maanden + opstartbeperkingen erna				
34380							
omzet 2018	22614						
minder omzet				50%	11307		
inkoop	6202						
minder inkoop				50%	3101		
personeel	6192						
minder personeel				70%	4334,4		
bruto lonen	4489			70%	3142	1.751	ww-lasten
premise sv +pp	971			70%	680		personeel -30 -> 70% *1,3 aflopen contracten, oproepen, geen nieuwe seizoencontracten of vakantiewerk en ontslagname
overige lasten	35			70%	25		
overige kosten	697			70%	488		
subsidie uww					-1991	1.991	subsidie uww
							6/12 max over restloon + lasten (formule uww)
bedrijfskosten	5855						
huisvesting	2514			100%	2514	314	Tvl
energie	553			70%	387		
overig, w.o. Apparatuur, vervoer, communicatie	2788			100%	2788		
afschrijving vaste activa	1019		Tvl		-314 1019		
resultaat	3346				(127)	127	€4.000 per onderneming sbi (geen zzp)
na minder					-659		
ondernemersinkomen uit resultaat	1719				318	318	Tozo ondernemersinkomen kleinbedrijf natuurlijke personen wml-niveau 3 maanden
						4.182	totale overheidsbijdrage voor horeca
						(659)	niet gedekte liquiditeit

BIJLAGE B

Zelfstandigen; inkomen, vermogen, bedrijfstak

Gewijzigd op: 3 november 2020

Type zelfstandige Zelfstandige

Bedrijfstakken/branches (SBI2008)	Onderwerp		Perioden		Zelfstandige, voornaamste inkomen		Zelfstandige, alle inkomens		Zelfstandige, alle inkomens		Zelfstandige, alle inkomens	
	Vermogen van zelfstandigen		Vermogen van zelfstandigen		Vermogen van zelfstandigen		Vermogen van zelfstandigen		Vermogen van zelfstandigen		Vermogen van zelfstandigen	
	Zelfstandigen met bedrijfsvermogen	Mediaan vermogen	Mediaan bedrijfsvermogen	Zelfstandigen met bedrijfsvermogen	Mediaan vermogen	Mediaan bedrijfsvermogen	Zelfstandigen met bedrijfsvermogen	Mediaan vermogen	Mediaan bedrijfsvermogen	Zelfstandigen met bedrijfsvermogen	Mediaan vermogen	Mediaan bedrijfsvermogen
	2018*	2019*	2018*	2019*	2018*	2019*	2018*	2019*	2018*	2019*	2018*	2019*
	x 1 000		1 000 euro		x 1 000		1 000 euro		x 1 000		1 000 euro	
I Horeca	52,8	53,5	116,9	137,8	26,9	30,3	81,1	62,2	115,0	135,3	24,8	27,6
551 Hotels	3,0	3,1	340,3	382,5	72,4	83,9	4,0	4,1	323,2	358,0	59,5	64,0
559 Overige logiesverstrekking	0,2	0,2	269,0	337,6	34,2	43,8	0,4	0,4	256,3	313,9	22,7	26,8
561 Restaurants, andere eetgelegenheden	31,5	31,8	96,0	117,6	24,9	28,5	34,3	34,6	90,8	111,6	23,3	26,5
563 Cafés	9,0	8,8	128,5	142,1	30,8	34,9	10,4	10,1	123,3	136,4	27,8	32,1

Bron: CBS

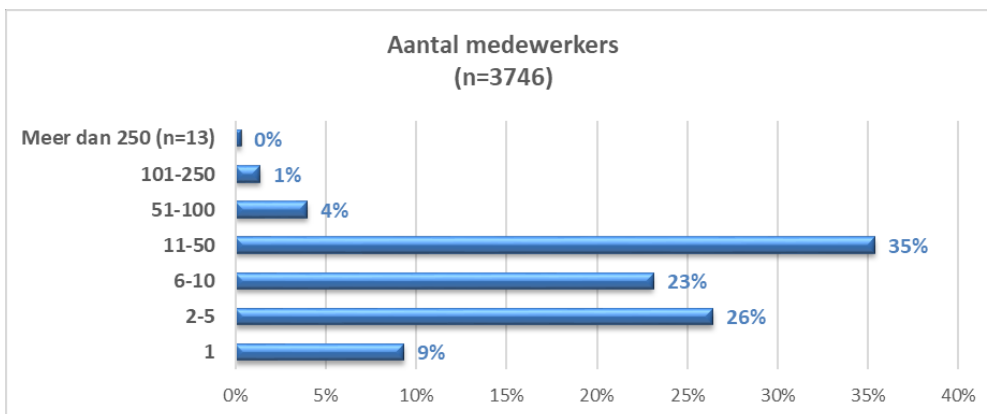
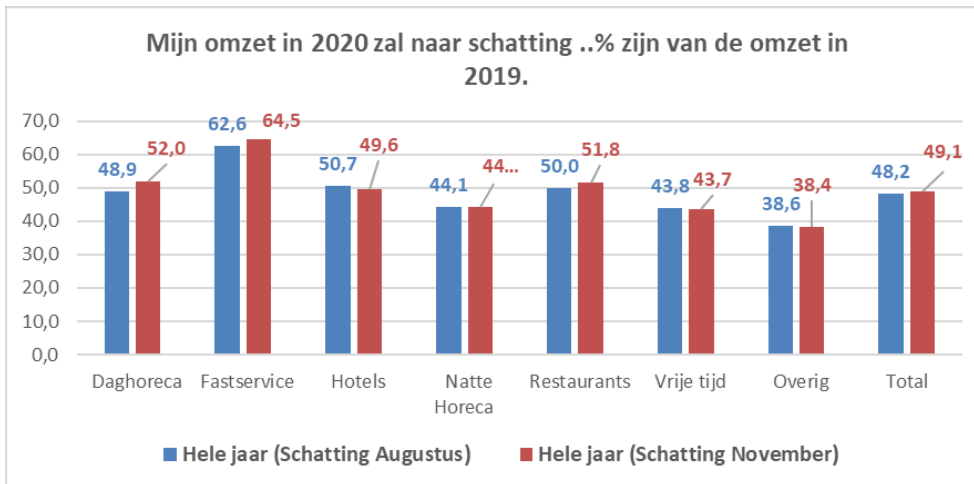
BIJLAGE C

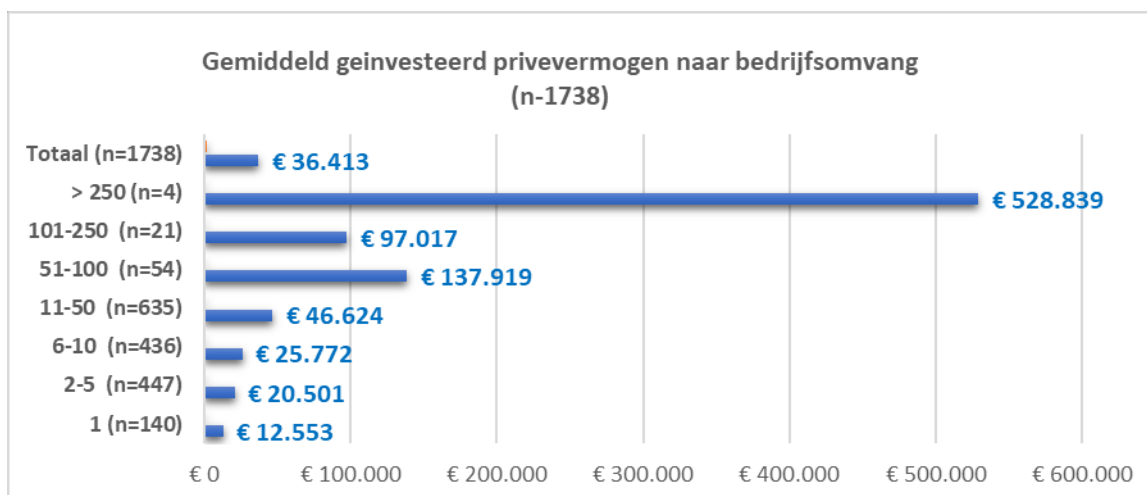
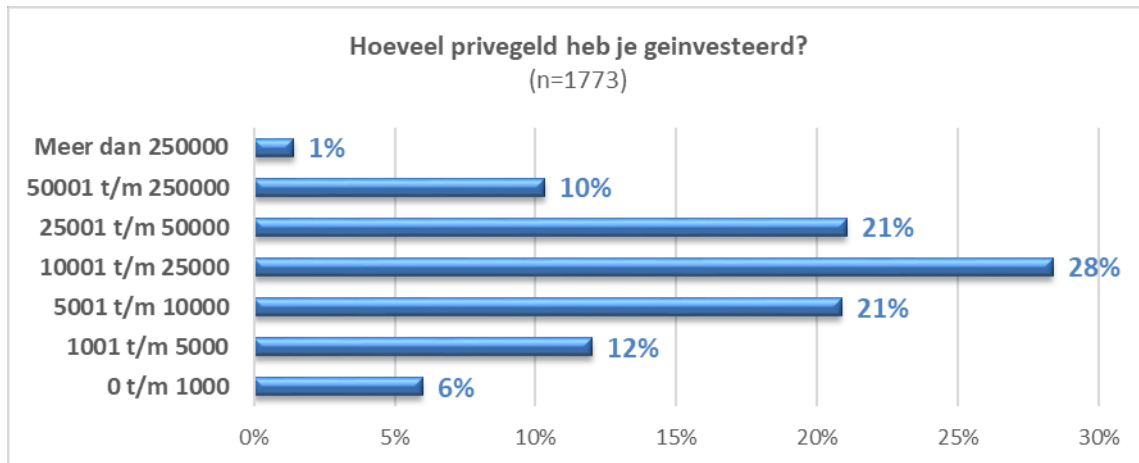
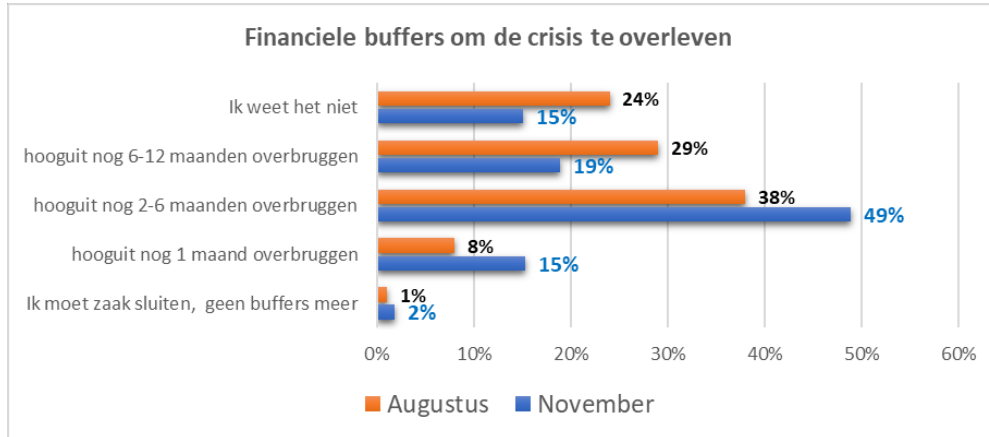
Tabellen uit KHN leden-enquête 28/10 tm 8/11

Relevante link geeft verhouding omzet kosten resultaat over 2018. Dat geeft het vertrekpunt voor de volgende bevindingen.

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=36D7C>

Uit de KHN-leden enquête november 2020

BIJLAGE 3

Aan : Kabinet en Coronawoordvoerders Tweede Kamer
Van : Koninklijke Horeca Nederland
Betreft : Basismaatregelen voor een verantwoorde opening van de horeca
Datum : 04 december 2020

Het spreekt voor zich dat horecaondernemers hun verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van de volksgezondheid. Tegelijkertijd zijn we er van overtuigd dat er meer op een verantwoorde manier kan dan nu is toegestaan.

KHN heeft het plan ‘Slimme Maatregelen’ klaarliggen, en hier vanuit kan heropening van alle horeca in fases worden toegewerkt richting een ‘normale’ situatie. De maatregelen kunnen ‘mee ademen’ met de huidige situatie in het land door bijvoorbeeld een stoplichtsysteem of aanvullende routekaart te hanteren. Bij groen is er meer mogelijk, dan bij bijvoorbeeld oranje of rood. Als deze kleuren worden gekoppeld aan de ontwikkeling van de cijfers van het coronadashboard en routekaart van de overheid, dan kunnen er gerichte en efficiënte maatregelen worden genomen en hoeft er niet onnodig ingegrepen te worden in sectoren waar geen besmettingsproblemen zijn.

Basismaatregelen (nog niet limitatief)

KHN heeft richting de heropening concrete voorstellen voor gerichte basismaatregelen in het al bestaande horeca-protocol. Deze basismaatregelen komen bovenop de algemene basismaatregelen vanuit de Rijksoverheid zoals 1,5 meter afstand, basishygiëne, etc.:

- Ondernemer wijst eigen **corona coördinator** aan die intern zorgt dat regels worden nageleefd (het concept bedrijfsleider DHW voor sociale hygiëne).
- **Reserveren, gezondheidsvragen, registratie contactgegevens, placeren** en aan tafel of bar zitten. Het staan aan de bar of statafel kan alleen bij de fase ‘waakzaam’.
- Scheiden gasten ingaand en gasten uitgaand om ‘opstopping aan de deur’ voorkomen.
- **Max. 5 personen per 10 m2** verkoopruimte binnen (exclusief personeel), voor terras buiten zijn beperkingen in aantal niet nodig.
- Max. toegestaan gezelschap aan een tafel als het geen huishouden is (naar de norm gezelschap volgens Rijksoverheid algemeen).
- Personeel draagt mondkapjes binnen (vormvrij, zoals face shields in de keuken of bediening), gasten volgens normering Rijksoverheid.
- Goede ventilatie volgens de DHW-norm met (alleen) buitenlucht.
- Geen restrictie op alcohol in horeca (blijft alleen buiten de horeca gelden vanaf 20 uur).
- Schoonmaken tafels etc. na elk bezoek.
- Optioneel: testbeleid personeel.
- Optioneel: testbeleid gasten Clubs & Nightlifebedrijven.

- Optioneel: sluiting 24:00 uur en geen inloop vanaf 22 uur (tijden geba naar risicofase en niet vroeger dan 22:00 uur en na 20 uur geen inloop).

Specifiek voor hotels en zaalverhuur voor zakelijke bijeenkomsten:

- Voor logiesgasten geen beperkingen anders dan generiek op gezelschap, samenkomst en uitzonderingen daarop.
- Geen beperkingen op hotelfaciliteiten voor logiesgasten (eten, drinken en alcohol) en zakelijke bijeenkomsten (catering zonder alcohol, mits algemene basisregels).

Algemene onderzoeksvragen

- Naleven door ondernemer en gast van basismaatregelen Rijksoverheid en horeca.
- Effect ventilatie op luchtkwaliteit.
- Effect aantal personen per m² op luchtkwaliteiten naar max bezetting of minder.
- Effect op geluidsniveau en risicogedrag.
- Inzicht in analyse horecamaatregelen en RIVM (versus antwoorden Crisislab).

Specifieke onderzoeksvragen

Clubs en Nightlife bedrijven: idem met aanvullend testbeleid op gasten en activiteit dansen en effect van geluidsniveau op risicogedrag.